

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorasko.

"EDINOST"
Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torških, četrških in sobotnih**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec f. 2.50, izven Avstrije f. 1.40 za tri mesece f. 7.50, za pol leta f. 12.50, za vse leto f. 25.— Na naročbe brez priložene naročilnice se ne jemlje ozir. Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 20 avr., izven Trsta po 25 avr. Sobotno večerno izdanje v Trstu 40 avr., izven Trsta 50 avr.

Oglasi se računajo po tarifi v petita; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega ravnalnih vrstic. Poslana osmrtnice in javnozhalne, domaći oglasi itd. se računajo po pogodbi. Vsi dopisi naj se pošiljajo uroditelstvu: ulica Casanova št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo. Naročilnico, reklamacijo in oglase sprejema **upravitelstvo** ulica Molino piccolo št. 3, II. nadst. Odprto reklamacijo se prosto pošilja.

„Edinosti je moč!“

Za Šukljejem Višnikar.

II.
V političnem pogledu si niti gospod Višnikar ne upa, da bi hvalil koalicio, kajti v tem pogledu je slabost koalicio toli jasna in očitna, da iste ne more zagovarjati niti najnavdušenejši jej prijatelj, in bil bi isti tudi učenec — dvornega svetnika gosp. Šukljeja.

A ker v političnem in narodnem pogledu nikakor ne morejo najti niti jedne same dobre strani na tej ljubi koalicio, pa jej pejoje tem večjo slavo ter tem gostobesedneje naglašajo neizogibno potrebo nje obstanka, sklicevaje se na gospodarske koristi sploh in lokalne vsacega volilnega okraja še posebe.

Ta in ona važna predloga, uresničenje te ali one gospodarske želje bi se odložilo na nedogledne čase, ako bi se v tem trenutku porušila koalicio. To je začetek in konec zagovorniške modrosti mnogovrstnih — zelo mnogovrstnih — prijateljev koalicio. Tako delajo drugi in tako se trudi v potu svojega obraza tudi gosp. Višnikar, da saj nekoliko osladi grenko in netečno zdravilo, s koje pitajo v političnem in narodnem pogledu izstradani slovenski narod v sedanjih doli — kakor trdê — nepoliticheske politike, katera doba pa je v resnici eminentno politicheska in narodna.

Tu nam je najprvo še enkrat ponoviti svojo trditve, da je vse sklicevanje na gospodarska in lokalna vprašanja v prilogi koalicio brez vsakorsne podlage in stvarno popolnoma neopravičeno.

V prvem svojem članku smo že povedali, da prihaja iz ostaline grofa Taaffeove vse, kar je važnejšega v programu koalicio, a vse drugo, kar je storil in kar ni storil sedanj zistem, so le navadni tekoči poslovi, katere bi bil opravil istotako točno vsak drugi zistem, ker se opraviiti — morajo, naj je že istodobno ministestvo vzraslo na desnici ali levici. Kar se dostaje lastne inicijative, je pa račun koalicio neizrečeno medel in — skromen. In še ono malo, kar je hotela storiti dobrega v gospodarskem pogledu konservativna struja v koalicio, pokvarila je iste nasprotna, močnejša in odločilna nemško-liberalna-kapitalistska struja. Tu je ravno rak-rana, tu je vzrok neplodovitosti in nedostatku vsakorsne krepke inicijative za produktivno in plodno delo, da so se v tem zistemu združile sile, ki so si dijamentralno nasprotne po svojih svetovnih nazorih, po svojih koristih in po svojih končnih ciljih. Saj ne treba družega nego da trezno, objektivno, brez predsodkov in brez vsakorsnih postranskih namenov motrimo se

danji zistem in ako storimo tako, moramo priti do spoznanja, da imajo ve ane roke one stranke v koalicio, kojim sicer ni smeti odrekati dobre volje za splošni blagor ljudstva, kajti računati nam je z veliko resnico, da si v koalicio stoji nasproti: svetovno nazoranje proti svetovnemu nazoranju, načelo proti načelu, življenska korist proti življenski koristi. A pri takih okolnostih — to je vendar jasno kot beli dan — ni mogoče drugače, nego da jedna struja skuša paralizovati prizadevanja druge struje in da slednjič mora zmagovati ona struja, ki je močnejša, odločnejša in — drznejša. In v koalicio je močnejša, odločnejša in drzovejša ona večna nasprotnica ne le kulturnih potreb naroda slovenskega, ampak — in po naši sodbi še v večji meri — tudi gospodarskim koristim nižjih in širjih slojev sploh — ona nemško-liberalna židovsko-kapitalistska stranka, katera že zato mora biti nasprotna vsakemu varstvu pred izmogovanjem širih slojev, ker služi — velikemu kapitalu. Za to svojo trditve smo dobili siljajen dokaz uprav v tej doli koaliciojskega zistema: z zakonom o kupčijah na obroke.

Slednji čas bi bil res že, da se ustvari tak zakon v varstvo ubozih in nevednih ljudij pred izvestnimi interesantnimi „trgovci“ in agenti, ki na nezasiššan način sleparijo ljudstvo usiljevaje jim ničvredno blago za drago ceno in pod tako zvitimi pogoji, da nevedni odjemalci še le potem, ko je prepozno, zapazi, da ima za njko okolo vratu. Na tisoče bagatelnih razprav pri okrajnih sodiščih dunajskih znači dolgo zgodovino takega grdega sleparstva. Skrajni čas bi bil, smo rekli, da bi prišli v okom kupčijskih praksi takih sleparskih „trgovcev“. In le pohlvaliti moramo koaliciojsko vlado, da je prišla pred zbornico z zakonskim načrtom v varstvo ubozih in nevednih ljudij. Dotični načrt se je tudi res vsprejel v poslanski zbornici, toda, za vsprejem tega prepotrebnege zakona ni glasovala — čujte to, gospod Višnikar!! — ona koaliciojska veččina, katere skrb za gospodarski blagor ljudstva ne more prehlvaliti g. kandidat za dolenska mesta, ampak za ta zakon je glasovala večina iz Taaffeove doli proti onim nemškim liberalcem, katerih g. Višnikar ne bi mogel pogrešati pri sklepanju za gospodarske koristi potrebnih zakonov. Torej še v tem redkem slučaju, ko so konservativni krogi koalicio hoteli zasnovati nekaj dobrega, priskočiti so jim morali na pomoč življi od onstran koaliciojske meje, da pripomorejo dobri stvari do zmagi proti glavnemu činitelju koalicio. Rekli smo, da so koaliciojski življi hoteli zasnovati nekaj

dobrega. Tako je tudi: hoteli so pač, ali dovršili niso, ker so oni in isti nemško-liberalni življi, ki igrajo prvo vijolino v oni in isti koalicio, koje ne more prehlvaliti g. kandidat Višnikar, zastavili ves svoj vpliv v gosposki zbornici in tudi res dosegli svoj namen: da je namreč ta poslednja zbornica iz omenjenege zakonskege načrta izbasnila najkoristnejša in najpotrebnejša določila, kakor jih je bila vsprejela v doli koalicio za trenutek nastavlja večina — iz Taaffeove doli!!

Zgodovina tega zakonskege načrta nam je pač najsiljajnejša ilustracija sedanjih odnošajev in najbolji dokaz, da je konservativnim življim v koalicio naravnost onemogoteno delo za gospodarski blagor ljudstva v velikem stilu. Tako delo ni mogoče, ker lastne in nenasiljive koristi velike nemško-liberalne stranke ne dopuščajo takege dela. Ta stranka je slepa dekla velikemu kapitalu; ta stranka je neizprosna protivnica vsaki pravični razdelitvi državnih bremen in se jekleno doslednostjo upira pravični prenosovi davkov; ta stranka se poteza za najrazuzlancejšo svobodo v trgovini in obrti, za tako svobodo, od katere je le en sam korak do koaliciojske kazenski zakonodaji; ta stranka zlorablja na najdrznejši način pojmi svobode in napredka, da v blesteče fraze skriva svoje, blagra širih slojev nasprotne namene. Ta stranka ne more biti prijateljica koristim ljudstva, ker bi bila v tem slučaju svoja lastna — nasprotnica; ta stranka se ne more udeležiti dela za javne koristi, ker se te javne koristi krizajo z nje lastnimi koristmi.

Konkluzija je torej jako jednostavna: v zvezi z nemško-liberalno gospodo je izključeno vsako zares vspešno delo za koristi poljedelskega in obrtnega stanu, teh dveh stebrov, na katerima po velikem delu sloni moč avstrijske države.

Taka je naša sodba, kateri mora pritegniti vsakdo, ako le ne gleda skozi koaliciojske naočnike. A v tej naši sodbi nas ni najmanje ne motijo oziri na male lokalne koristi, na katere naši slovenski zagovorniki koalicio pokladajo toliko važnost. Malim lokalnim potrebam ustrezta vsaka vlada, da se le poslanci na svojem mestu. Ali kaj nam hasne, da nam privoščijo kaj v malem, ako nam v isti hip jemljejo v velikem?! Kaj nam hasne n. pr., da nam tu ali tam odpišejo par goldinarjev davkov, ako nam v isti hip odrekajo splošno, pravično in načelno prenosno v zistemu razdeljevanja državnih bremen, ako nikakor nečajo olajšati kmetu siromaku velikega bremena ter naložiti del tega bremena onim bagatinom, katerih dosedanje dolžnosti do države niso v nikakem razmerju z njih dohodki?!

Zagovorniki koalicio se kaj radi skl-

nujejo na dolensko železnico. Kdo bi hotel tajiti neizmerno važnost te železnice za Dolensko. Ali povsem krivo je, ako bi hoteli to železnico zapisati izključno le na račun koalicio. Delo za to železnico se je pričelo že v doli, ko ni bilo ne duha ne sluha o koalicio in je prišlo do iste, ker je slednjič moralo priti. A mi storimo še korak dalje in trdimo, da bi bilo prišlo do te železnice že veliko popred, da ni naši državi gospodarila toliko let ona in ista nemško-liberalna stranka, ki je v svoji veliki in izključni skrbi za svoje nemške industrijske kraje dosledno in na nezasiššan način zanemarjala naše južne pokrajine — ona stranka, katere sodelovanje se gospoda Višnikarja vzlic vsem kričočim dejstvom vidi — državna potreba, katere sodelovanje se vidi istemu gospodu potrebno še posebej z ožrom na gospodarske potrebe naroda slovenskega.

Zlasti pa moramo protestovati proti domnevanju, ki se vleče kakor rudača nit po vsem mišljenju in govorjenju slovenskih zagovornikov narodne mlačnosti — domnevanju namreč, da treba vsako gospodarsko korist poplačati z žrtvami na kulturnih interesih ter narodnih in političnih pravicah.

V dokaz, da so ti nauki po vsem krivi in zavednih politikov nedostojni, prišli so nam prav a propos shodi poslancev Spincića in Laginja po Istri. Iz poročil o teh shodih je razvidno, da sta ta dva poslanca dosegla za Istro od nasprotne jima vlade toliko v gospodarskem pogledu, kakor nikdo pred njima. Da abstrahujemo od denarnih podpor v razne svrhe, omenjamo tu le njih velikanške pridobitve za Istro v tem, da se izbriše dolg na zemljiški odvezi, znašajoči nad štiritisoč gold. In ta dva moža sta tudi lojalna dovolj, da javno in pred svojimi vollici izrekata hvale oni isti vladi, proti kateri stojita v neizprosni opoziciji ter se na njih shodih celo vsprejemajo resolucije, izražajoče zahvalo vladi, kakor se naši čitatelji lahko prepričajo uprav danes na drugem mestu našega lista. Spincić in Laginja sta pri najneugodnejših okolnostih dosegla dokaj v gospodarskem pogledu, ne da bi bila niti za picico žrtvovala na svojih narodnih in političnih načelih. Tako delajo značajmožje, tako delajo pravi zastopniki naroda. Delo za gospodarske koristi treba strogo ločiti od borbe za politicheske idejale in slab je oni poslanec ki ne ume koristiti lokalnim potrebam svojega volilnega okraja, ne da pri tem doprinasal žrtve na svojih političnih in narodnih načelih.

Še enkrat in odločno se moramo torej upreti krivemu nazoru, da je vspeh v prizadevanju za gospodarske koristi odvisen od

Bog Vas obvaruj! Jaz ostajem sam. Bivši Vaš Srečko.*

Ne morem, — nočem vam, drage prijateljice, govoriti o učinku njegovih vrstic, — vsaj mora zaati vsaka, kakov je moral biti, vzlasti, ker sem si ga zakrivila sama, puštvša na nizi usodepolni moj dnevnik. V istem je bilo zabilježeno od dne 24. vel. srpana to-le: „Ob desetih zvečer; silno sem razburjena. Ta človek, kojega niti ne poznam, prišel je in strli moj najlepši cvet. Tako pride metalj in sede v kolih lilije ter otepe nje deviški prah. Ali more lilija za to da je sel vanjo metalj? Oamamljena po lju-bezni njegovu ne ve, kaj dela. Ali da bi to izvedel moj Srečko?! Gorje, gorje! Bil bi vsega konec! Vender mi ostane večom nepozabljiv, ta prvi, jedini in rajski hip! V Gorici, Korea 24. v. srpana 1894.“

In tako je bilo tona konec, konec vsemu za veke. Pisala sem mu še, naj mi, oprosti, vsaj nisem kriva sama tega itd. — Ali znate, kaj mi je še odgovoril? Dejal je, naj pri-

PODLISTEK.

Poročno krilo.

(Konec.)

Srečko se ni poznal žensk poprej in vidno se jih je ogibal, četudi so se mu nastavljalie od daleč in na blizu. Toda zelo bi se bila varala ona, ki bi bila mislila, da je bil glede ženske popolnoma neveden, da ni poznal uprav nobenega svojstva, ki nas diči ali katero nam je v nečast. Nasprotno uprav z bójaznijo sem opazila nekoč, da je vzlasti glede ženske morale silno strog; prisposadbljal je devo, katero bi on ljubil, liliji, ki se razvezete rosna v majevem jutru, ko se njenega rajskega cveta še ni dotaknil metalj. Ali ne bi marsikatera od vas na mojem mestu zdrhtela od groze, da čuje iz ust onega, za kogar se boji, tako ojstro sodbo? —

Toda o meni ni imel najmanjega dvoma,

da sem podobna takej liliji, vsaj sem živela pod strogim varstvom svojih roditeljev, in poznal je tudi on moje nazore; zato mi je nekda povedal, da si je izbral mene, da! da me že ljubi in me želi za vse življenje imeti pri sebi. Oh, pri teh besedah odprl se mi je raj, na kakorsnem bi me zavidali angelji v nebesih.

Vrnivši se po kratkem posetu pri svoji teti v Gorici k svojim roditeljem, stal je že v hiši in govoril z očetom. Povedal mu je, da je zdaj vreden vse po tedaj že rajnem mu očetu ter da želi, da bi se prav kmalo vršila najina poroka.

Seveda je moj oče dovolil radostno in zaroka najina bila je takoj tisto popoldne. Mati in jaz svi jokali od veselja, — ne, jaz ne prav za prav od veselja, marveč, ker me je v sreci nekaj tako tiščalo in sladko bolelo in ker je prežila v moji duši bojazen, da bi on se svojim ojstrim pogledom ne zasledil tega čuta na mojem lici, v moji rudičici. Poslej pak je prišel slednji dan k nam in

žrtv na političkih idejnih. In ako katera si bodi vlada res hoče uveljaviti take nazore, dokazala je s tem le to, da ne ume svoje dolžnosti, da je slaba vlada ter da zaslužiti tembolj najstrožjo opozicijo.

In ker se bojimo, da se gospod Višnikar hoče upreti v voz uprav iste taktike, ki hoče malim lokalnim koristim žrtvovati velike narodne interese, ne moremo priporočati njegove kandidature, dasi nečemo tajiti njegovih lepih osebnih svojstev, njegove dobre volje in njegovih poštenih namenov.

G. Višnikar je pošten in izobražen mož, ali ni mu jasn pojem o razmerju med gmotnimi in duševnimi interesi naroda. To razmerje je le tedaj zdravo, ako se gmotni in duševni napredek naroda razvijata v s p o r e d n o, a nastati mora nezdravo razmerje, ako bi hoteli gmotne koristi povspeševati na račun in na škodo duševnih.

Resolucije.

vsprejete na shodu volilcev v Baderni dne 10. febr. 1895.

V gospodarskem pogledu.

Narod hrvatskega jezika v Istri, zbran na velikem shodu v Baderni, danes 10. februarja 1895., čuvši razlaganja svojih zastopnikov, je vsprejel nastopne sklepe ali resolucije:

I.

Zahvaljujemo cesarsko kraljevo vlado, da je izpolnila davno željo naroda s tem, da se je izjavila pripravljeno zbrisati dolg na zemljiški odvezi.

Pozivljamo svoje poslance, da primernim načinom to dajo na znanje gospodu ministru financ.

II.

Odobravamo gospodarske nauke, sosebno snovanje vinarstvih društev po pojedinih selih ter pričakujemo od c. kr. vlade izdatne pomoči v ta namen.

Pozivljamo naše zastopnike, da primernim načinom prijavijo gospodu ministru za poljedelstvo naše priznanje na tem, da je ces. kr. vlada s podporo omogočila vinarstvi zadruži istrski sezidati to hišo, ki ima služiti kot temelj za gospodarski razvitik v tem okraju.

III.

Pozivljamo ces. kr. vlado, da vzame v poštev zapuščenost in zanemarjenje, v kateri smo od davna mi hrvatski narod v Istri, in da se na vsak bolji način pobriha za naše dobro, osobito naj nas odškoduje za škodo, koja trpimo na prodaji vina s tem, da je znižana carina na uvoz italijanskega vina.

V pogledu obrane narodnosti in političkih pravic.

Narod hrvatskega jezika v Istri, zbran na velikem shodu v Baderni, danes 10. februarja 1895., čuvši razlaganja svojih zastopnikov, je vsprejel sledeče sklepe ali resolucije:

I.

Odobravamo v vsem postopanje hrvatskih narodnih poslancev Istre v državnem zboru na Dunaju in v dež. zboru istrskem.

Obsojamo postopanje proti našim poslancem v Poreču, toliko v zbornici, kolikor izven zbornice. Prepuščamo modremu sklepu naših poslancev, kateri bodo voljeni v dež. zbor, ali pojdejo v Poreč ali ne.

II. vsprejete resolucije ne moremo priobčiti, ker je bila zaplenjena v „Naši Slogi“.

merjam sebe v krasnem poročnem krilu, idoč na ulico Raz neko okno prileti, bodisi slučajno ali iz zlobne roke nekaj zelo grdega na moje krilo. Nisem bila kriva, da se je to zgodilo, vendar: ali me vsprejme ženin v takim krilu, ali bom smela na svatovski dan pred oltar v — tacem krilu? — Umela sem dovelj, umela, da je bila drago plačana sreča mojega življenja. Ali preponosna — in prenezaupljiva sem bila, da bi še jedenkrat mislila na možiteve, saj sem se morala bati drugega jednega slučaja, morda tudi tretjega — saj je bilo poročno krilo omadeževano za veke! Tudi on je ostal sam — menda tudi iz zgol nezaupljivosti v našo čistost in — prav ima!

Ali pa me tudi umejete, drage tovaršice? Nič me nitar ne pomilujete, da sem ostala sama, marveč vzemite si za vzgled moje — „poročno krilo“!

Vam blagohotna

Ljudmila.

III.

Hočemo posebno, da bōdi hrvatskemu in slovenskemu jeziku jednaka pravica z jezikom italijanskim v tej pokrajini v vseh deželih in državnih uradih, a da se to vidi tudi vnanjim načinom, hočemo, da se tudi napisi na tablah vsake javne oblasti napravijo v obeh jezikih, ki se govorita v Istri.

Hočemo, da sodniki in porotniki, katerim je izprašavati in soditi človeka hrvatskega jezika, poznajo ta jezik popolnoma.

IV.

Pozivljamo c. kr. vlado, da se na vsak bolji način pobriha za naš napredek tudi v duševnem pogledu. V ta namen nam krvavo treba gimnazija in učiteljšča v Pazinu, jedno in drugo s hrvatskim učnim jezikom, in istotako so nam potrebne male gospodarske in obrtne šole v pokrajini.

V.

Želeli bi, da vsaka možka glava, ki je dovršila 24. leto, dobi svoj glas za občinske, deželne in državne zборе; da veliki posestniki in trgovinske zbornice ne bi volili posebej svojih zastopnikov, ker v naši pokrajini to ni pravično.

VI.

Dokler ostane tako, je potrebno vsakako, da kmečke občine volijo svoje volilne može (fiducijare) zunaj v svojem okrožju, a ne v mestu. Potreben je zakon, da kmečke občine, kakor tudi mesta, volijo svoje zastopnike neposredno, a ne po volilnih možeh (fiducijarih).

VII.

Rotimo se vsevišjemu Bogu in vsak svojim krstnim imenom, da ostanemo zvesti prevzvišenemu vladarju iz hiše Habsburgov, kot naravnemu gospodarju in kralju slavnega kraljestva in naroda hrvatskega. Tako nam Bog pomagaj in sveta ta nedelja!

Vse te resolucije bile so sprejete soglasno. Pri vsakem glasovanju je bilo videti kar cel gozd samih rok, a vsaka je hotela biti višja, da se vidi tudi njo. Posebnim dostojanstvom je bila prečitana, poslušana in vsprejeta zadnja resolucija.

Nekoje resolucije je poslanec Laginja raztolmačil še posebej, posebno ono o klavzuli o cavini na vino, naglasivši, kako brezobrazno lažejo laški nasprotniki, ko trdijo, da sta bila za isto tudi on in tovariš du Spinčić, dočim sta bila v resnici oba proti, a Italijani za isto. Tem povodom je naglašal, kako lažejo tudi ob drugih prilikah, zlasti glede mitnic, proti katerim je govoril ravno on.

Zadnjo resolucijo so zaključili z „amen“ in burnimi živioklici na premilostnega vladarja.

Poslanca pa so zborovalci zopet in zopet pozdravljali oduševljeno; kdor je le mogel, stisnil jima je roko.

Vzlic toliki množici ljudstva vladal je uzoren mir in red tako pred shodom, kakor med zborovanjem in po shodu. Tudi ob tej priliki je pokazal torej naš narod, da mu ne treba orožnikov.

Krasno je bilo gledati, kako se je po shodu razhajal ves ta svet na sever in jug, na vzhod in na zapad.

Zaključujemo najiskrenejim živioklicem našim poslancem in takemu zavednemu narodu, kakor je bil oni, zbran v Baderni, ter vsemu narodu hrvatskemu in slovenskemu.

Politiške vesti.

Deželni zbori. Sinočnji „Piccolo della Sera“ je priobčil iz deželnega zbora štajerskega vest, ki nas je osupnila, dasi ni povsem verojetna, namreč, da hočejo tudi konservativni nemški poslanci glasovati proti osnutju slovenskega gimnazija v Celju.

Ta vest, kakor rečeno, ni povsem neverojetna, kolikor poznamo nemške konservativce, ali osupnila nas je vendar z ozirom na dejstvo, da so le-ti še pred par dnevi obsojali postopanje nemško-liberalne večine.

Ne vemo sicer, ali ta vest tržaškega „Il Piccolo“ povsem odgovarja resnici, vendar si moramo misliti po danes došlih brzjavkah, da se nekaj kuha, kar ne priča o posebnem pravicoljubju nemških konservativcev.

V večerajšnji seji deželnega štajerskega so vsprejeli namreč soglasno predlog odseka, da se pozove vlada, naj nitar definitivno nereši vprašanja o gimnaziji v Celju ter naj sploh ne premeni ničesar

na obstoječih oduševljajih v šolstvu južne Štajerske, ako se ne posvetuje popred z deželno šolsko oblastjo. V zaključku opominja odsek vlado, da naj nitar ne spravlja v nevarnost dobro vspevanje šolstva in naj ne moti narodnega miru z naredbami, katere naj bi izsilile neko zadoščenje potrebam Slovencev, katere pa v resnici ne donajajo drugega kakor neveščnosti, katerim se je lahko izogniti.

Tema predlogu je sledilo poročilo, katero pravi, da je astenzija Slovencev tembolj obžalovanja vredna in neopravičena, ker se deželni zbor ni nikdar pokazal načelno nasprotnega duševnim potrebam Slovencev, ampak je želel o vsaki priliki popolnega soglasja med vsemi strankami.

Nadalje pa pravi brzjavka z Dunaja — in to je važno — da je vlada jako naklonjena morebitnemu kompromisu med liberalci in konservativci v deželnem zboru štajerskem. Militi je za stalno, da se prično pogajanja tudi s člani Hohenwartovega kluba.

Za danes registrujemo le vse te vesti, ker ne vemo, v koliko odgovarjajo resnici. Ako pa so resnične, potem je gotovo, da stojimo na pragu važnih in dalekosežnih dogodkov, kajti ni mogoče niti misliti, da ne bi vrgli svoje sence tudi v državni zbor in na vse razmerje med strankami v istem. Ali mi se ne plašimo eventualnega kompromisa med nemškimi liberalci in konservativci — dobro je, naj le se le zbistri obzorje! To pa rečemo že danes, da stroške takega kompromisa poplačajo prav gotovo — konservativci!

V deželnem zboru češkem so dovršili razpravo o proračunu. Predlog, da ne smejo dobivati podpore take šole, v katere se vsprejemajo tudi otroci, ki ne razumejo poučnega jezika, so odklonili združeni veleposestniki in Nemci in so ostali Mlado- in Staročeli v manjšini. Mi si sicer ne moremo misliti pravičnejšega predloga, ali nemški gospodi ni ngajal, ker potem ne bi mogli lovit čeških otrok v svoje nemške šole. Strankarska korist je torej zopet zmagala nad pravico.

Deželna zbornica gorenje avstrijski in solnograški sta se zaključila večeraj.

Prvak naroda češkega dr. Rieger, kani baje umakniti se s političnega pozorišča. Dne 13. t. m. je bil v Pragi sijajen banket Riegru v čast, pri katerem je bilo čuti več pomembnih govorov. Banketa so se udeležili tudi mnogi plemenitaši in je grof Karol Buquoy, kot načelnik kluba veleposestnikov, napil Riegru nazvavši ga Pater patriae. V obče se pa sodi, da se je dr. Rieger na tem banketu na svečan način poslovil od političnega življenja.

Svoboda na Madjarskem. Urednik katoliškega lista „Magyar Allama“, Emil Szemecz, je bil dne 14. t. m. obsojen pred budimpeštansko poroto na 8 mesecev ječe in povrnitev stroškov. Pisal je o sankciji cerkveno-politiških predlog, a obsodili so ga radi razžaljenja Njegovega Veličanstva.

Ruske finance. Le redko kedaj se je tako jasno pokazala resničnost izreka, da dobra politika donaja tudi dobre finance, kakor ravno sedaj v Rusiji. Ni še dolgo temu ko so si domišljali Nemci, da morejo ugonobiti ugled Rusije s tem, da uničijo nje kredit. V ta „lepi“ namen so zasnovali divjo gonbo proti ruskemu rublju. A kako je danes? Danes se kar tepe nemško denarno tržišče za — ruske obligacije; kar vse bi hoteli pokupiti, ker vedo, da je to gotov denar. Nastopni podatki naj služijo v dokaz, kako fenomenalen je napredek Rusije v gospodarskem in finančnem pogledu!

Ruski proračun za leto 1895 kaže 1143 mil. rubljev dohodkov in 1120 milj. izdatkov. Prebitka je torej 23 milijonov. A to le navidezno, kajti resnični prebitek je veliko večji, ako pomislimo, da je med izdatki proračunjenih nič manj kakor 131 milijonov za investicije, torej za plodonosne naprave: 46 milijonov za eksproprijacijo (razsvojitev) železnic, 13 milijonov za kreditne operacije, 20 milijonov za preosnovno davkov in 55 milijonov za povzdigo gmotnega in duševnega blagostanja. Ako prištejemo torej teh 131 milijonov gori izkazanemu prebitku 23 milijonov, prepričamo se, da resnični za leto 1895 proračunjeni prebitek znaša nič manje nego 154 milijonov rubljev.

Za zidanje železnic so potrosili v tem

letu v Rusiji 92 milijonov rubljev, torej 477 milijonov več nego v prejšnjem letu. Za to pa se je zmanjšal proračun za vojno za 4 milijone.

Napredek Rusije v zadnjih 11 letih v gospodarskem pogledu nam pojašnjujejo nastopne številke: V tej dobi se je nasejalo 97 milijonov četvrtov (200 hektolitrov) žita; avoz se je znižal za 122 milijonov rubljev, dočim se je izvoz pivišal za 108 milijonov rubljev, množina pridobljenega premoga je narasla od 201 milijona pudov (pud = 16,36 kilogramov) na 460 milijonov pudov; kamnena olja od 215 na 337 milijonov; železnice so se podaljšale od 21.226 vrst (vrsta = 1,38 kilom.) na 33.869 milijonov vrst, deficit 81 milijonov se je prelevil v prebitke 937 milijonov rubljev. Vse to v kratki dobi 11 let. To je sad modre politike pokojnega carja Aleksandra III., katerega miroljubivost in velika skrb za občo blaginjo svoje države je bila toliko, da je niso mogla omajati vsa drzna izzivanja njega mnogobrojnih nasprotnikov. Narod ruski ima torej dovelj povoda blagoslovljati spomin Aleksandra III., tega kneza mira.

Vojna med Kitajcem in Japonsko se menda bliža svojem koncu s kapitulacijo Ve-Hai-Veja. Žalosten izid vojne za Kitajsta označila na tragičen način admiral Ting in vojaški poveljnik v Vej-Hai-Veju: usmrtila sta se. Čudno je pač, da je narod komaj 40 milijonov duš tako sijajno zmogel narod 400 milijonov duš in da se ta poslednji ni mogel povspeti niti do resnega odpora. In vendar ni nič čudnega: intelgencija je zmagala nad kitajsko odrevenelostjo, spojeno se slepo domišljavostjo.

Različne vesti.

Najvišji dar. Njegovo c. in kr. Apostolsko Veličanstvo blagoizvolilo je podeliti iz Najvišje zasebne blagajne prostovoljnemu ognjegastemu društvu v Sežani podporo v znesku 100 gld., namenjeno društvenim svrham.

Patrijotičke izjave. Iz Velikoga Lošinja poročajo dne 11. t. m.: Čim se je tu doznalo, da je nadvojvodinja Marija Terezija povila sina, razobesili so na občinskem poslopju mestno zastavo in isto tako so razobesile zastave vseh, v pristanišču zasidrane ladije. Župan Radesić izjavil je nadvojvodi Karlu Štefanu udane čestitke meščanstva, tudi duhovščina brzjavila je Njeg. ces. in kr. Vi. sokosti. Nadvojvoda se je zahvalil brzjavnim potom županu in župniku don Stupariću.

Slovenski deželni poslanci Goriški poslali so, kakor čitamo v „Soča“, ministerskemu predsedniku Windischgraetzmu spomenico o letošnjih dogodkih in deželnem zboru goriškem, v kateri se spominjajo tudi famoznega protesta svojih italijanskih tovarišev.

No, rekli bi, da rzsodba v tem prepiru ne bode posebno težka njegovi ekscelenci. Tehta naj le in kmalo se prepriča, kje je veča teža.

Kako se temu pravi? Pod tem naslovom je goriška „Soča“ na kratko ali kaj dobrč ožigolala postopanje italijanskih poslancev. Piše namreč: „Iz našega današnjega poročila o dogodkih v deželnem zboru goriškem je razvidno, da slovenski poslanci so bili siljeni zapustiti deželni zbor, ako niso hoteli biti v posmeh svojim italijanskim tovarišem, ki so odbijali po vrsti vsaktero njih zahtevo. Ko pa ni bilo slovenskih poslancev v zbornici in ni mogla začeti seja, so italijanski poslanci izročili protest proti postopanju svojih tovarišev Slovencev. Najprej siliti koga, da kaj stori, potem pa protestovati proti temu, kar je storil — kako se temu pravi?“

Ali naj odgovorimo mi, kako se temu pravi? Temu se pravi — gnusna komedija. Ali ne veste, da so povsodi jednaki: kjer jim zmanjka argumentov, tam se prične komedija! Taki so v Trstu, taki so v Poreču, in taki so — v Gorici.

Na goriških Slovincih je sedaj, da neizprosno prično tej gospodi izbijati iz glave veselje do — komedije! In goriški Slovenci imajo dovelj sredstev v rokah v ta namen.

Za Svetovansko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda so darovale ob priliki britke izgube svojega ljubeznivega brata Alojzija Vatoveca sestre Malka, Francika in Pavla 6 kron. Hvala za to! Tako je lepo, da se v tako žalostnem slučaju naše dekleta spominjo naše prekornitne šolske družbe.

